

BAB V

KACINDEKAN JEUNG SARAN

5.1 Kacindekan

Dumasar kana hasil panalungtikan jeung analisis basa Sunda dialék Bekasi di Kacamatan Sétu pikeun bahan pangajaran maca di SMA, bisa dicokot kacindekan saperti ieu di handap.

- 5.1.1 Daerah paké basa Sunda nu aya di Kacamatan Sétu Kabupatén Bekasi aya 8 désa di antarana nyaéta Désa Ciledug, Cibening, Cikarageman, Burangkeng, Muktijaya, Ragemanunggal, Tamansari, jeung désa Tamanrahayu. Sedengkeun 3 désa sésana mangrupa daerah paké basa Melayu (toto) nyaéta di Désa Cijengkol, Kertarahayu, jeung Lubang Buaya.
- 5.1.2 Pidangan kecap-kecap BSDB di Kacamatan Sétu aya dina wangun pedaran kecap-kecap BSDB, papasingan kecap-kecap BSDB dumasar kana makna dasar, analisis bédédaan antara BSDB jeung BSL, analisis wangun kecap BSDB, jeung metakeun kecap-kecap BSDB.
- 5.1.2.1 Dumasar Jumlah kecap nu dianggap basa Sunda dialék Bekasi di Kacamatan Sétu aya 356 kecap. Éta kecap-kecap téh dipasing-pasing dumasar kana 12 istilah. **(1)** Istilah panca kaki aya 21 kecap (5,9 %) contona kecap **(3)** *engkong*, **(2)** Istilah gaganti sesebutan aya 9 kecap (2,5 %) contona kecap **(36)** *entong*, **(3)** Istilah imah jeung babagianana aya 20 kecap (5,6 %) contona kecap **(63)** *paséban*, **(4)** Istilah pakakas aya 65 kecap (18,2 %) contona kecap **(92)** *tampayan*, **(5)** Istilah kadaharan & inuman aya 40 kecap (11,2 %) contona kecap **(211)** *rangginang*, **(6)** Istilah panyakit aya 21 kecap (5,9 %) contona kecap **(249)** *titingkueun*, **(7)** Istilah pakasaban aya 8 kecap (2,2 %) contona kecap **(265)** *gendam*, **(8)** Istilah tutuwuhan & bungbuahan aya 51 kecap (14,3 %) contona kecap **(313)** *kecemeuk*, **(9)** Istilah sasatoan aya 47 kecap (13,2 %) contona kecap **(341)**

kikirik, (10) Istilah budi parangi, kaayaan barang & pagawéan aya 39 kecap (10,9 %) contona kecap (449) *seseleké*, (11) Istilah usum & kaayaan alam aya 17 kecap (4,8 %) contona kecap (477) *usum mijih*, (12) Kahirupan désa & masarakat aya 19 kecap (5,3 %) contona kecap (487) *kemasen*.

5.1.2.2 Analisis bédéaan antara BSDB di Kacamatan Sétu jeung BSL nu kapanggih aya dina lima wangu bédéaan nyaéta bédéaan fonétik, semantik, onomasiologis, semasiologis jeung morfologis. *Kahiji*, bédéaan fonétik anu ngawengku tilu jihat bédéaan nyaéta jihat vokal, konsonan jeung vokal-konsonan. Tina jihat vokalna kapanggih 49 kecap kalayan pola vokalna nyaéta 21 pola. Contona kecap (487) *kemasen* dina BSDB jeung *kamasan* dina BSL kalayan pola vokal /e/→/a/, tina jihat konsonan kapanggih 44 kecap kalayan pola konsonanna nyaéta 34 pola. Contona kecap (107) *gendang* dina BSDB jeung kecap *kendang* dina BSL kalayan pola kosonan /g/→/k/. Pamungkas tina jihat vokal-konsonan atawa nu teu kaasup kana jihat vokal atawa konsonan kapanggih aya 28 kecap. Contona kecap (313) *kecemeck* dina BSDB jeung kecap *kasemek* dina BSL.

Kadua, bédéaan semantik anu ngawengku dua jihat bédéaan nyaéta bédéaan sinonimi jeung homonimi. Tina jihat sinonimina aya 357 kecap contona nyaéta kecap (3) *engkong* dina BSDB jeung kecap *aki* dina BSL. Sedengkeun tina jihat homonimina aya 21 kecap. Contona nyaéta kecap *salang*, dina BSDB (60) *salang* mangrupa wawadahan tina awi nu digantungkeun luhureun hawu pikeun neundeun dahareun ngarah teu ku sireum. Sedengkeun dina BSL (143) *salang* mangrupa tali meunang nganyam paragi mawa sumbul atawa elang.

Katilu, bédéaan onomasiologisna kapanggih 7 kecap. Contona nyaéta kecap (111) *pancong* (BSDB) nu nuduhkeun harti pacul leutik nu cara makéna di geclukeun saeutik-saeutik (dipancong) jeung kecap (111) *koréd* (BSL) nu nuduhkeun harti pacul leutik nu cara makéna di korédkeun.

Kaopat, bédéaan semasiologis. Kapanggih 4 kecap. Contona nyaéta kecap (53/115) *lampit* dina BSDB nu miboga harti (1) samak lipet, (2) alat paragi ngala lauk (sabangsa waring).

Kalima, bédéaan morfologis. Kapanggih aya 16 wangun bédéaan kecap. Contona nyaéta kecap (156) *ténong* (wangun kecap asal) dina BSDB jeung kecap (156) *téténong* (wangun kecap jembar = Rdp + ténon) dina BSLS.

5.1.2.3 Analisis papasingan wangun kecap nu kapanggih dina BSDB di Kacamatan Sétu ngawengku dua rupa wangun, nyaéta wangun kecap asal jeung kecap jembar. *Kahiji*, wangun kecap asal kapanggih aya 274 kecap contona nyaéta kecap (19) *oyot*, (21) *amang*, jeung (14) *emi*. *Kadua*, kecap jembar anu dibagi deui kana tilu rupa wangun kecap nyaéta kecap rundayan, rajékan jeung kantétan. (1) Kecap rundayan nu kapanggih aya 59 kecap, contona nyéta kecap (415) *delitan*, (126) *parukuyan* jeung (122) *pandaringan*. (2) Kecap rajékan nu kapanggih aya 30 kecap, contona nyéta kecap (371) *onyong-onyong*, (449) *seleka-seleké* jeung (235) *sésékéleun*. (3) Kecap kantétan nu kapanggih aya 66 kecap, contona nyaéta kecap (419) *cemi beuki*, (105) *selop jungkung* jeung (477) *usum mijih*.

5.1.2.4 Peta sebaran makéna kecap BSDB di Kacamatan Sétu aya 356 peta. Contona nyaéta peta 70 pikeun kecap *kacapi*. Dina BSDB éta kecap téh jadi kecap *kacapi* di Désa no. 4 (Cijéngkol), jadi kecap *pantun* di désa no. 9 (Ragemanunggal), jeung jadi kecap *siter* di désa no. 1 (Cibening), 2 (Ciledug), 3 (Cikarageman), 5 (Burangkéng), 6 (Kertarahayu), 7 (Lubang Buaya), 8 (Muktijaya), 10 (Tamanrahayu) jeung 11 (Tamansari).

5.1.3 Bahan pangajaran maca anu ngandung kecap BSDB di Kacamatan Sétu diwujudkeun dina wangun artikel “Urang Bekasi”, daptar kecap basa Sunda Dialék Bekasi, latihan jeung konci jawaban.

5.2 Saran

Bahan pangajaran dina ieu panalungtikan ngan saukur nepi kana wangun rarancang. Can nepi kana prosés di larapkeun di lembaga pendidikan nu aya di daerah Bekasi, hususna Kabupaten Bekasi. Ku kituna, leuwih punjul deui saupama aya panalungtikan séjén anu ngalarapkeun bahan pangajaran dina ieu panalungtikan kana prosés diajar siswa-siswi di lembaga pendidikan nu aya di wilayah Bekasi. Ieu hal perlu sangkan masarakat Bekasi hususna siswa-siswi di sakola apal nu kumaha saéstuna basa Wewengkon atawa basa Dialék Bekasina sorangan. Ngaliwatan éta prosés, dipiharep siswa-siswi di sakola miboga kareueus maké basa Sunda dialékna deui. Séjén ti éta bisa méré bongbolongan keur guru di sakola pikeun dijadikeun média alternatif ngawanohkeun jeung ngamekarkeun basa Sunda dialék Bekasi.

Sok sanajan sampel nu dicokot mangrupa sampel total, angger ieu panalungtikan téh masih kaitung heureut wengkuan wilayahna. Sabab wilayah regional nu ditalungik ngan saukur nepi ka daerah tingkat kacamatan. Ku kituna, dipiharep baris aya panalungtikan séjén anu ngulik basa Sunda dialék Bekasi dina wengkuan regional nu leuwih lega saperti kabupaten atawa kota.